

MINISTARSTVO OBITELJI, BRANITELJA I MEĐUGENERACIJSKE SOLIDARNOSTI

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O ZAŠTITI OD NASILJA U OBITELJI

Zagreb, listopad 2009.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O ZAŠTITI OD NASILJA U OBITELJI

I. OSNOVNE ODREDBE

Članak 1.

(1) Ovim Zakonom se propisuje što je nasilje u obitelji, osobe koje se smatraju članovima obitelji u smislu ovoga Zakona, te vrste i svrha prekršajnopравnih sankcija za počinjenje nasilja u obitelji.

(2) Svrha je ovog Zakona prevencija, sankcioniranje i suzbijanje svih vrsta nasilja u obitelji, primjenom odgovarajućih mjera prema počinitelju, te ublažavanje posljedica već počinjenog nasilja pružanjem zaštite i pomoći žrtvi nasilja.

(3) Riječi i pojmovni sklopovi koji imaju rodno značenje bez obzira jesu li u Zakonu korišteni u muškom ili ženskom rodu odnose se jednako na muški i ženski rod.

Članak 2.

U svim postupcima vezanim za nasilje u obitelji prema ovom Zakonu primjenjuju se odredbe Prekršajnog zakona, Zakona o kaznenom postupku i Zakona o sudovima za mladež, ako ovim Zakonom nije drugačije propisano.

Članak 3.

(1) U smislu ovoga Zakona obitelj čine:

- žena i muškarac u braku, njihova zajednička djeca, te djeca svakog od njih,
- žena i muškarac u izvanbračnoj zajednici, djeca svakog od njih i njihova zajednička djeca,
- srodnici po krvi u ravnoj lozi bez ograničenja,
- srodnici po krvi u pobočnoj lozi zaključno s trećim stupnjem,
- srodnici po tazbini zaključno s drugim stupnjem u bračnoj i izvanbračnoj zajednici,
- osobe koje imaju zajedničku djecu,
- skrbnik i štíćenik,
- udomitelj, korisnik smještaja u udomiteljskoj obitelji i članovi njihovih obitelji dok takav odnos traje.

(2) U smislu ovoga Zakona obitelj čine i žena i muškarac koji su živjeli zajedno u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici, djeca svakog od njih i njihova zajednička djeca, ukoliko su nakon prekida bračne ili izvanbračne zajednice povod sukoba bili bivši bračni ili izvanbračni odnosi.

Članak 4.

Nasilje u obitelji je svaki oblik tjelesnog, psihičkog, spolnog ili ekonomskog nasilja, a osobito:

- tjelesno nasilje, odnosno primjena fizičke sile bez obzira je li nastupila tjelesna ozljeda ili ne;
- tjelesno kažnjavanje i drugi načini ponižavajućeg postupanja prema djeci u odgojne svrhe;
- psihičko nasilje, odnosno primjena psihičke prisile koja je prouzročila osjećaj straha, ugroženosti, uznemirenosti ili povrede dostojanstva, verbalno nasilje verbalni napadi, vrijeđanje, psovanje, nazivanje pogrđnim imenima ili na drugi način grubo verbalno uznemiravanje, uhođenje ili uznemiravanje preko svih sredstava za komuniciranje ili preko elektroničkih i tiskanih medija ili na drugi način ili komuniciranja s trećim osobama, protupravna izolacija ili ugrožavanje slobode kretanja (dalje u Zakonu: uhođenje i uznemiravanje);
- spolno nasilje, odnosno spolno uznemiravanje;
- ekonomsko nasilje pod kojim se podrazumijeva oštećenje ili uništenje osobne i zajedničke imovine ili zabrana ili onemogućavanje korištenja osobne i zajedničke imovine ili pokušaj da se to učini te oduzimanje prava ili zabrana raspolaganja osobnim приходima ili imovinom stečenom osobnim radom ili nasljeđivanjem, onemogućavanje zapošljavanja ili rada, prisiljavanje na ekonomsku ovisnost, uskraćivanje sredstava za održavanje zajedničkog kućanstva i skrb o djeci ili drugim uzdržavanim članovima zajedničkog kućanstva.

Članak 5.

- (1) Sva nadležna tijela koja poduzimaju radnje vezane za nasilje u obitelji postupat će hitno.
- (2) Svi postupci pokrenuti po ovom Zakonu su hitni.

Članak 6.

(1) U svim postupcima vezanim za nasilje u obitelji službe socijalne skrbi i zdravstvene ustanove, te druga nadležna tijela dužna su voditi brigu o svim potrebama žrtve i omogućiti joj pristup odgovarajućim službama.

(2) Počinitelju nasilja službe iz stavka 1. ovoga članka dužne su pružiti odgovarajuću informaciju o svim njegovim pravima.

(3) U slučajevima pokretanja prekršajnog postupka u kojem se kao žrtva pojavljuje dijete, nadležni sud dužan je, bez odgode, o tome obavijestiti ustanove socijalne skrbi, radi poduzimanja mjera za zaštitu prava i dobrobiti djeteta.

(4) Interesi djeteta izloženog nasilju u obitelji prioritetni su u svim postupcima.

Članak 7.

Odredbe ovoga Zakona na odgovarajući se način primjenjuju na osobe koje prema posebnom propisu žive u istospolnoj zajednici.

Članak 8.

Zdravstveni radnici, stručni radnici u djelatnosti socijalne skrbi, obiteljske prevencije i zaštite, odgoja-obrazovanja te stručni radnici zaposleni u vjerskim ustanovama, humanitarnim organizacijama, udrugama civilnog društva u djelokrugu djece i obitelji obvezni su prijaviti policiji ili državnom odvjetništvu počinjenje nasilja u obitelji iz članka 4. ovoga Zakona za koje su saznali u obavljanju svojih poslova.

Članak 9.

Radi zaštite i osiguranja osobe izložene nasilju nadležni sud će izdati nalog policiji da otprati osobu izloženu nasilju u kuću, stan ili drugi stambeni prostor radi uzimanja njenih osobnih stvari i osobnih stvari drugih osoba koje su s njom napustile navedeni prostor, koje su neophodne za zadovoljenje svakodnevnih potreba.

II. PREKRŠAJNOPRAVNE SANKCIJE

Svrha i vrste prekršajnopравnih sankcija za zaštitu od nasilja u obitelji

Članak 10.

(1) Svrha propisivanja, izricanja i primjene prekršajnopравnih sankcija je osobita zaštita obitelji i članova obitelji ugroženih i izloženih nasilju, poštivanje pravnog sustava te sprječavanje ponovnog počinjenja nasilja u obitelji primjerenim sankcioniranjem počinitelja prekršaja.

(2) Prekršajnopравne sankcije za zaštitu od nasilja u obitelji su zaštitne mjere, kazna zatvora, novčana kazna i druge prekršajnopравne sankcije propisane Prekršajnim zakonom.

Zaštitne mjere

Članak 11.

(1) Svrha je zaštitnih mjera da se njihovom primjenom spriječi nasilje u obitelji, osigura nužna zaštita zdravlja i sigurnosti osobe koja je izložena nasilju, te otklone okolnosti koje pogoduju ili poticajno djeluju na počinjenje novog prekršaja, a primjenjuju se radi otklanjanja ugroženosti osoba izloženih nasilju i drugih članova obitelji.

(2) Sud može nad počiniteljem nasilja u obitelji, osim zaštitnih mjera propisanih Prekršajnim zakonom, primijeniti sljedeće zaštitne mjere:

- obveznog psihosocijalnog tretmana,
- zabrane približavanja žrtvi nasilja u obitelji,

- zabrane uznemiravanja ili uhođenja osobe izložene nasilju,
- udaljenja iz stana, kuće ili nekog drugog stambenog prostora,
- obveznog liječenja od ovisnosti,
- oduzimanja predmeta koji je namijenjen ili uporabljen u počinjenju prekršaja.

Zaštitna mjera obveznog psihosocijalnog tretmana

Članak 12.

(1) Zaštitna mjera obveznog psihosocijalnog tretmana može se primijeniti prema počinitelju nasilja u obitelji radi otklanjanja nasilničkog ponašanja počinitelja ili ako postoji opasnost da bi počinitelj mogao ponovno počinuti nasilje prema osobama iz članka 3. ovoga Zakona.

(2) Mjera iz stavka 1. ovoga članka može se odrediti u trajanju od najmanje šest mjeseci.

(3) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi provedbenim propisom propisat će način i mjesto provođenja psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja u obitelji.

Zaštitna mjera zabrane približavanja žrtvi nasilja u obitelji

Članak 13.

(1) Zaštitna mjera zabrane približavanja žrtvi nasilja u obitelji može se primijeniti prema počinitelju nasilja u obitelji ako postoji opasnost da bi ponovno mogao počinuti nasilje u obitelji.

(2) U presudi kojom sud primjenjuje mjeru zabrane približavanja žrtvi nasilja u obitelji, sud će odrediti mjesta ili područja, te udaljenost ispod koje se počinitelj ne smije približiti žrtvi nasilja u obitelji.

(3) Mjera iz stavka 1. ovoga članka određuje se u trajanju koje ne može biti kraće od jednog mjeseca niti dulje od dvije godine.

(4) Ministar nadležan za unutarnje poslove provedbenim propisom propisat će postupanje policijskog službenika u izvršenju mjere iz stavka 1. ovog članka.

Zaštitna mjera zabrane uhođenja ili uznemiravanja osobe izložene nasilju

Članak 14.

(1) Zaštitna mjera zabrane uhođenja ili uznemiravanja osobe izložene nasilju može se primijeniti prema počinitelju nasilja u obitelji koji je nasilje počinio uhođenjem ili uznemiravanjem, a postoji opasnost da bi ponovno mogao uhoditi ili uznemiravati osobe iz članka 3. ovoga Zakona.

(2) Mjera iz stavka 1. ovoga članka određuje se u trajanju koje ne može biti kraće od jednog mjeseca niti dulje od dvije godine.

(3) Ministar nadležan za unutarnje poslove provedbenim propisom propisat će postupanje policijskog službenika u izvršenju mjere iz stavka 1. ovog članka.

Zaštitna mjera udaljenja iz stana, kuće ili nekog drugog stambenog prostora

Članak 15.

(1) Zaštitna mjera udaljenja iz stana, kuće ili nekoga drugoga stambenog prostora može se primijeniti prema počinitelju nasilja u obitelji koji je počinio nasilje prema članu obitelji s kojim živi u stanu, kući ili nekom drugom stambenom prostoru, ako postoji opasnost da bi bez provođenja ove mjere počinitelj mogao ponovno počinuti nasilje.

(2) Osoba kojoj je izrečena mjera iz stavka 1. ovoga članka dužna je odmah napustiti stan, kuću ili neki drugi stambeni prostor uz prisutnost policijskog službenika.

(3) Mjera iz stavka 1. ovoga članka određuje se u trajanju koje ne može biti kraće od jednog mjeseca niti dulje od dvije godine.

(4) Ministar nadležan za unutarnje poslove provedbenim propisom propisat će postupanje policijskog službenika u izvršenju mjere iz stavka 1. ovog članka.

Zaštitna mjera obveznog liječenja od ovisnosti

Članak 16.

(1) Zaštitna mjera obveznog liječenja od ovisnosti može se primijeniti prema počinitelju nasilja u obitelji koji je nasilje počinio pod djelovanjem ovisnosti od alkohola ili opojnih droga kad postoji opasnost da će zbog te ovisnosti ponovno počiniti nasilje.

(2) Mjera iz stavka 1. ovoga članka određuje se u trajanju koje ne može biti duže od jedne godine.

(3) Ministar nadležan za poslove zdravstva donijet će provedbeni propis o načinu provedbe zaštitne mjere.

Zaštitna mjera oduzimanja predmeta

Članak 17.

Zaštitna mjera oduzimanja predmeta primijenit će se kada postoji opasnost da će se određeni predmet ponovno uporabiti za počinjenje nasilja ili radi zaštite opće ili javne sigurnosti.

Primjena zaštitnih mjera

Članak 18.

(1) Zaštitne mjere iz članka 11. ovoga Zakona mogu se primijeniti samostalno i bez izricanja kazne, odnosno druge prekršajne sankcije.

(2) Zaštitne mjere mogu se primijeniti po službenoj dužnosti ili na zahtjev ovlaštenog tužitelja ili na zahtjev osobe izložene nasilju.

Članak 19.

(1) Zaštitne mjere iz članka 11. stavak 2. alineje 2., 3. i 4. ovoga Zakona mogu se primijeniti prije pokretanja prekršajnog postupka.

(2) Zaštitne mjere iz stavka 1. ovog članka primijenit će se na prijedlog osobe izložene nasilju ili ovlaštenog tužitelja uz prethodnu suglasnost žrtve radi otklanjanja izravne životne ugroženosti te osobe ili drugih članova obitelji.

(3) Sud će donijeti odluku iz stavka 1. ovoga članka, odmah bez odgode, a najkasnije u roku od dvadesetčetiri sata od podnošenja prijedloga.

(4) Odluku iz stavka 3. ovoga članka sud će staviti izvan snage ukoliko predlagatelj iz stavka 2. ovog članka u roku od osam dana od dana donošenja odluke ne podnese optužni prijedlog.

(5) Sud je dužan upozoriti predlagatelja iz stavka 2. ovog članka o posljedicama nepodnošenja optužnog prijedloga u smislu stavka 4. ovog članka.

Prekršajne odredbe

Članak 20.

(1) Sud može počinitelju nasilja u obitelji izreći kaznu zatvora ili novčanu kaznu.

(2) Član obitelji koji počinio nasilje iz članka 4. ovoga Zakona kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom od najmanje 1.000,00 kuna ili kaznom zatvora do 90 dana.

(3) Član obitelji koji ponovi nasilje u obitelji kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 5.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 15 dana.

(4) Punoljetni član obitelji koji u nazočnosti djeteta ili maloljetne osobe počinio nasilje u obitelji kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 6.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 30 dana.

(5) Punoljetni član obitelji koji ponovi nasilje u obitelji iz stavka 4. ovoga članka kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 7.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 45 dana.

(6) Ako je nasilje iz stavka 5. ovoga članka počinjeno na štetu djeteta ili maloljetne osobe počinitelj će se kazniti za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 7.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 45 dana.

(7) Punoljetni član obitelji koji ponovi nasilje u obitelji iz stavka 6. ovoga članka kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 15.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 60 dana.

Članak 21.

Novčanom kaznom u iznosu od najmanje 3.000,00 kuna kaznit će se osobe iz članka 8. koje ne prijave policiji ili državnom odvjetništvu počinjenje nasilja u obitelji iz članka 4. ovoga Zakona za koje su saznali obavljajući svoju djelatnost.

Odgovornost za nepostupanje po zaštitnim mjerama

Članak 22.

- (1) Počinitelj nasilja u obitelji dužan je postupati u skladu s primijenjenom zaštitnom mjerom.
- (2) Počinitelj koji ne postupa prema primijenjenoj zaštitnoj mjeri kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 3.000,00 kuna ili kaznom zatvora od najmanje 10 dana.
- (3) Osobe iz članka 8. ovoga Zakona koje u djelokrugu svoje djelatnosti saznaju da počinitelj nasilja ne postupa u skladu s primijenjenom zaštitnom mjerom, dužne su o tome obavijestiti nadležno tijelo koje će prekršajnom sudu podnijeti optužni prijedlog.

Članak 23.

- (1) Ministar nadležan za poslove obitelji osnovat će Stručno povjerenstvo za praćenje i unaprjeđivanje rada tijela kaznenog i prekršajnog postupka, te izvršenja sankcija vezanih za zaštitu od nasilja u obitelji i donijeti Poslovnik o njegovu radu.
- (2) Članovi Stručnog povjerenstva imenuju se iz reda sudaca, državnih odvjetnika, odvjetnika, državnih službenika ministarstva nadležnog za unutarnje poslove specijaliziranih za područje kriminaliteta nasilja u obitelji, državnih službenika ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa, ministarstva nadležnog za poslove zdravstva i socijalne skrbi i ministarstva nadležnog za poslove obitelji.
- (3) Stručno povjerenstvo, u okviru svog djelokruga, ima ovlasti podnositi ministrima nadležnim za poslove pravosuđa, unutarnjih poslova, socijalne skrbi, zdravstva i obitelji prijedloge i mišljenja u vezi primjene ovog Zakona i drugih zakona kojima se štite žrtve nasilja u obitelji.

III. PRIKUPLJANJE, OBRADA I POHRANA STATISTIČKIH PODATAKA

Članak 24.

- (1) Ministarstvo nadležno za poslove obitelji ovlašteno je za prikupljanje, obradu i pohranu statističkih podataka iz područja primjene ovog Zakona
- (2) Sud, općinsko državno odvjetništvo, policija i druga tijela ovlaštena za postupanje prema ovom Zakonu dužna su voditi evidenciju o poduzetim radnjama prema ovom Zakonu te u obvezi dostavljati ministarstvu nadležnom za poslove obitelji polugodišnja i godišnja izvješća o broju pokrenutih ili okončanih postupaka ili poduzetih drugih mjera prema ovom Zakonu.
- (3) Ministar nadležan za poslove obitelji propisat će pravilnikom sadržaj obvezne evidencije i izvješća iz stavka 2. ovog članka te način prikupljanja, obrade i pohrane statističkih podataka.
- (4) Odgovorna osoba tijela iz stavka 2. ovog članka, odnosno drugoga nadležnog tijela za provedbu ovog Zakona, koja ministarstvu nadležnom za poslove obitelji uskrati dostavu statističkih podataka propisanih pravilnikom iz stavka 3. ovog članka kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 kuna.

IV. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 25.

- (1) Ministar nadležan za poslove zdravstva donijet će propis o provedbi zaštitne mjere iz članka 16. ovoga Zakona u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

(2) Ministar nadležan za poslove obitelji osnovat će Stručno povjerenstvo iz članka 23. ovog Zakona te donijeti Poslovnik o njegovu radu u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(3) Stručno povjerenstvo osnovano temeljem odredbe članka 22. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji („Narodne novine“ broj 116/03) obavljat će poslove za koje je imenovano do imenovanja novog sastava sukladno odredbi stavka 2. ovog članka.

(4) Ministar nadležan za poslove obitelji donijet će pravilnik iz članka 24. stavka 3. ovog Zakona u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Članak 26.

(1) Ministri nadležni za poslove socijalne skrbi i unutarnje poslove donijet će provedbene propise iz članka 12. stavka 3., članka 13. stavka 4., članka 14. stavka 3. i članka 15. stavka 4. u roku 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

(2) Do donošenja provedbenih propisa iz stavka 1. ovog članka na snazi ostaju provedbeni propisi doneseni na osnovi Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji („Narodne novine“, broj 116/03):

- Pravilnik o načinu i mjestu provođenja psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja u obitelji („Narodne novine“ broj 29/05 i 78/06) i

- Pravilnik o načinu provedbe zaštitnih mjera koje su Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji stavljene u nadležnost policije („Narodne novine“ broj 27/04).

Članak 27.

Prekršajni postupci pokrenuti prije stupanja na snagu ovoga Zakona nastavit će se i pravomoćno dovršiti prema odredbama Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji („Narodne novine“, broj 116/03).

Članak 28.

Stupanjem na snagu ovog Zakona prestaje važiti Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji („Narodne novine“, broj 116/03).

Članak 29.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u „Narodnim novinama“.

OBRAZLOŽENJE KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA O ZAŠTITI OD NASILJA U OBITELJI

I. RAZLOZI ZBOG KOJIH SE ZAKON DONOSI

Važeći Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji („Narodne novine“, broj 116/03) u primjeni je od 30. srpnja 2003. godine i tijekom njegove primjene došlo je do značajnih pozitivnih pomaka u području razvoja prevencije i zaštite od nasilja u obitelji. Donošenjem ovoga Zakona prvi puta u hrvatskom zakonodavstvu eksplicitno je nasilje u obitelji kvalificirano kao prekršajno djelo na sveobuhvatan način, za razliku od tada važećih odredbi Obiteljskog zakona. Isto tako ovim Zakonom je osigurana učinkovitija i trajnija zaštita ugroženih članova obitelji izloženih nasilju u odnosu na zatečeno stanje.

Unatoč tome i pozitivnim iskustvima tijekom primjene Zakona uvidjela se potreba za njegovu doradu, a sve u svrhu postizanja više razine zaštite članova obitelji izloženih nasilju. Iskustva iz neposredne primjene su pokazala da u pojedinim slučajevima osobe izložene nasilju u obitelji najčešće nisu upoznate sa svojim pravima propisana ovim Zakonom, ali i drugim propisima. Isto tako pokazalo se da neke odredbe važećeg Zakona nije moguće primijeniti iz razloga nedovoljne jasnoće odredbe ili propisane nadležnosti u postupanju ili je propisana odredba bila više upućujuća što je stvaralo nedoumice u primjeni Zakona.

U primjeni Zakona pojavljuju se i odgovarajuće pravno-institucionalne teškoće iz razloga što primjerice nije moguće primijeniti zaštitne mjere obveznog liječenja od ovisnosti ili primjerice da se zaštitna mjera obveznog psihosocijalnog tretmana ne može provesti na odgovarajući način, iz razloga što je za njenu primjenu potrebno osigurati niz pretpostavki među kojima je ključno osiguranje odgovarajućeg stručnog kadra i institucija, kojih kronično nedostaje. Nadalje, javnost je često kritički usmjerena prema pojedinim odredbama Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, ističući da se samo novčanim kaznama i kaznama zatvora ne postiže svrha zaštite žrtve te da Zakon ne pruža neka druga rješenja kojima se može pozitivno utjecati na nasilnika. Dosadašnja praksa i istraživanja na ovom području pokazuju da bi se primjenom zaštitnih mjera i osposobljavanjem institucija za njihovu primjenu mogla postići bolja učinkovitost za razliku od samog izricanja novčane kazne (represivnim djelovanjem) počinitelju nasilja, a i iz razloga što i sami članovi obitelji nasilnika često smatraju da su plaćanjem novčane kazne kažnjeni i oni sami, kao žrtve nasilja.

Unatoč manjkavostima važećeg Zakona, njegova primjena tijekom proteklih pet godina znatno je pridonijela uspješnosti procesuiranja počinitelja nasilja u obitelji. Tome idu u prilog neki statistički pokazatelji. Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske u 2003. godini, riješio je 66 predmeta prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji i 675 prema Obiteljskom zakonu, u 2004. godini 729 prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji i 102 prema Obiteljskom zakonu, a 2007. godine riješeno je 1.525 predmeta prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji.

Zbog počinjenog prekršaja nasilničko ponašanje u obitelji policija je do 30. lipnja 2009. godine zaprimila 8242 zahtjeva za intervencijom, te je u svim slučajevima intervencija i pružena. U istom razdoblju policija je, zbog počinjenja prekršaja nasilničko ponašanje u obitelji, prijavila 7.815 počinitelja. U sveukupnom broju prekršajem nasilničkog ponašanja u obitelji oštećenih osoba (9.823), udjel žrtava ženskog spola iznosio je 62.94%, odnosno 6.183. Promatrajući partnerski odnos, od ukupno 4.250 počinitelja prekršaja, najčešći počinitelji prekršaja bili su suprug nad suprugom u 2665 slučajeva (62.71%), izvanbračni suprug nad izvanbračnom suprugom u 567 slučajeva (13,34%) te bivši suprug u 269 slučajeva (6,33%).

Nasilje u obitelji, donošenjem ovog Zakona, prestalo se smatrati „privatnim problemom“ i ono je postalo „društveni problem“.

Potrebno je istaći da je od donošenja Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, velik pomak učinjen i u području senzibiliziranja javnosti o ovom obliku krajnje neprihvatljivog ponašanja. Tome su svakako pridonijele brojne aktivnosti središnjih tijela državne uprave i javnih ustanova kroz provedbu Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji, za razdoblje od 2005. do 2007. godine, kao i Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji, za razdoblje od 2008. do 2010. godine. Donošenje ovih dokumenata i Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji dodatno je potaknulo potrebu dorade postojećih odredbi važećeg Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji.

Sve ovo, kao i neusklađenost određenih odredbi Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji s Prekršajnim zakonom, nametnulo je potrebu donošenja novog Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji.

U odnosu na Zakon iz 2003. godine, ovim zakonom propisuju se novine kao što su:

- svrha zakona koja uključuje prevenciju, sankcioniranje i suzbijanje svih vrsta nasilja u obitelji, primjenom odgovarajućih mjera prema počinitelju te ublažavanje posljedica već počinjenog nasilja pružanjem zaštite i pomoći žrtvi nasilja,
- na odgovarajući način se primjenjuju odredbe Prekršajnog zakona, Zakona o kaznenom postupku i Zakona o sudovima za mladež,
- proširenje kruga osoba koje spadaju u obitelj s obzirom na ostale zakone koji uređuju odnose u obitelji (Obiteljski zakon, Zakon o socijalnoj skrbi),
- proširena je definicija nasilja u obitelji te se dodatno uvodi novi pojam „ekonomsko nasilje“ (oduzimanje prava na ekonomsku neovisnost) odnosno, izrijeком se navodi zabrana tjelesnog, psihičkog, spolnog i ekonomskog nasilja u obitelji,
- uvedena je odredba prema kojoj su službe socijalne skrbi i zdravstvene ustanove, te druga nadležna tijela dužna voditi brigu o svim potrebama žrtve i omogućiti joj pristup odgovarajućim službama, počinitelju nasilja službe su dužne pružiti odgovarajuću informaciju o svim njegovim pravima, nadležni sud o pokretanju prekršajnog postupka u kojem se kao žrtva pojavljuje dijete dužan je o tome obavijestiti službu socijalne skrbi radi poduzimanja mjera za zaštitu prava i dobrobiti djeteta, interesi zlostavljanog djeteta prioritetni su u svim postupcima,
- visine kazni za počinitelja nasilja u obitelji su pooštrene – novčana kazna pooštrena je propisivanjem najmanjeg i najvišeg iznosa, u skladu s odredbama Prekršajnog zakona, odnosno od najmanje 1.000,00 do najviše 50.000,00 kuna, dok je za kaznu zatvora umjesto dosadašnjeg maksimuma od 60 dana prijedlogom novog Zakona predviđena kazna od 10 do najviše 90 dana,
- počinitelj nasilja u obitelji koji ponovi nasilje u obitelji na štetu djeteta ili maloljetne osobe kažnjava novčanom kaznom u iznosu od najmanje 15.000,00 kn ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 60 dana,
- najmanji iznos novčane kazne od 3.000,00 kuna za osobe koje su dužne prijaviti nasilje u obitelji za koje su saznale u obavljanju svoje dužnosti, a koje to nisu prijavile policiji ili nadležnom državnom odvjetništvu.

II. OBRAZLOŽENJE ODREDBI PREDLOŽENOG ZAKONA

Uz članak 1.

Ovim člankom propisan je sadržaj Zakona, kojim se određuje pojam nasilja u obitelj, osobe koje se smatraju članovima obitelji u smislu ovoga Zakona, te vrste i svrha prekršajnopравnih sankcija.

Nadalje, propisana je svrha Zakona (prevencija, sankcioniranje i suzbijanje svih vrsta nasilja u obitelji), primjenom odgovarajućih mjera prema počinitelju, te ublažavanjem posljedica već počinjenog nasilja, pružanjem zaštite i pomoći žrtvi nasilja.

Sukladno Zakonu o ravnopravnosti spolova („Narodne novine“ br. 82/08), propisano je da se riječi i pojmovi koji imaju rodno značenje bez obzira jesu li u Zakonu korišteni u muškom ili ženskom rodu odnose na jednak način na muški i ženski rod.

Uz članak 2.

Ovim člankom propisuje se da se u svim postupcima po ovom Zakonu primjenjuju odredbe Prekršajnog zakona, Zakona o kaznenom postupku i Zakona o sudovima za mladež ako ovim Zakonom nije drugačije propisano.

Uz članak 3.

Ovim člankom se propisuje krug osoba koje čine obitelj, sukladno ovom Zakonu. U odnosu na dosadašnji Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji, proširen je krug osoba koje spadaju u obitelj s obzirom na ostale zakone koji uređuju odnose u obitelji i pravne učinke osobnih stanja građana koji se propisuju pojedinim zakonima (Obiteljski zakon, Zakon o socijalnoj skrbi). Stavkom 2. ovog članka pruža se zaštita od nasilja u obitelji i ženi i muškarcu koji su živjeli zajedno u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici, djeci svakog od njih i njihovoj zajedničkoj djeci, uz uvjet da su nakon prestanka braka ili izvanbračne zajednice povod nasilju bili bračni ili izvanbračni odnosi koji su prestali postojati. Potreba za ovakvom zaštitom ukazala se uslijed učestalog nasilja upravo između bivših supružnika odnosno partnera u bivšoj izvanbračnoj zajednici kao i učestalog nasilja prema djeci tih bivših supružnika odnosno partnera.

Uz članak 4.

Ovim člankom se određuje nasilje u obitelji u skladu s međunarodno pravnim standardima. Novina je uvođenje ekonomskog nasilja.

Uz članak 5.

U članku 5. propisano je hitno postupanje svih nadležnih tijela koja poduzimaju radnje vezane za nasilje u obitelji, te hitnost postupaka pokrenutih po ovom Zakonu. Odredbom ovog članka naglašava se potreba i obveza žurnog i neodgodivog postupanja svih nadležnih tijela u slučajevima nasilja u obitelji, kao i osjetljivost nastale situacije u slučaju počinjenog prekršaja.

Uz članak 6.

Odredba članka 6. uređena je u skladu s Nacionalnom strategijom zaštite od nasilja u obitelji i propisala je obveze nadležnih službi (ustanove socijalne skrbi, zdravstvene ustanove i dr.) da vode brigu o svim pravima i potrebama žrtve i pristupa odgovarajućim službama, s jedne strane, te pravima počinitelja nasilja, s druge strane.

Uz članak 7.

Propisano je da se odredbe ovoga Zakona na odgovarajući način primjenjuju na osobe koje prema posebnom propisu žive u istospolnoj zajednici.

Uz članak 8.

Odredbom se propisuju obveze zdravstvenih radnika, stručnih radnika u djelatnosti socijalne skrbi, obiteljske prevencije i zaštite, odgoja-obrazovanja te stručni radnici zaposleni u vjerskim ustanovama, humanitarnim organizacijama, udrugama civilnog društva u djelokrugu djece i obitelji, da prijave nasilje u obitelji za koje su saznali u obavljanju svoje dužnosti. U protivnom, čine prekršaj, za koji je u članku 21. propisana novčana kazna u iznosu od 3.000,00 kuna. Ovom odredbom naglašava se odgovornost stručnih osoba u navedenim djelatnostima, obzirom na njihov opseg rada i obveze, sukladno zakonu i pravilima struke, osobito uzimajući u obzir mogućnosti saznanja o učinjenom prekršaju tijekom obavljanja stručnih poslova.

Uz članak 9.

Ovom odredbom, u odnosu na raniju odredbu iz dosadašnjeg Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, propisana je mogućnost izdavanja naloga policiji u svrhu zaštite i osiguranja osobe izložene nasilju. Propisana pratnja i osiguranje policijskih službenika potrebna je za zaštitu žrtve nasilja, u slučajevima dolaska u stambeni prostor i mogućnosti ponovnog počinjenja prekršaja te kako bi se osiguralo žrtvi nasilja uzimanje osobnih stvari prijeko potrebnih za zadovoljenje svakodnevnih potreba.

Uz članak 10.

Propisuju se svrha i vrste prekršajnopравnih sankcija.

Uz članak 11.

Propisuju se svrha i vrste zaštitnih mjera koje sud može izreći počinitelju nasilja u obitelji, uz one koje se mogu primijeniti prema Prekršajnom zakonu.

Uz članak 12.

Propisuju se uvjeti za izricanje zaštitne mjere obveznog psihosocijalnog tretmana i duljina trajanja.

Uz članak 13.

Propisuju se uvjeti za izricanje zaštitne mjere približavanja žrtvi nasilja u obitelji i duljina trajanja.

Uz članak 14.

Propisuju se uvjeti za izricanje zaštitne mjere zabrane uhođenja ili uznemiravanja osobe izložene nasilju i duljina trajanja.

Uz članak 15.

Propisuju se uvjeti za izricanje zaštitne mjere udaljenja iz stana, kuće ili nekog drugog stambenog prostora i duljina trajanja.

Uz članak 16.

Propisuju se uvjeti za izricanje zaštitne mjere obveznog liječenja od ovisnosti te obveza nadležnog ministra za donošenje provedbenog propisa o načinu provedbe ove mjere.

Uz članak 17.

Propisuju se uvjeti za izricanje zaštitne mjere oduzimanja predmeta za koje postoji opasnost da će se uporabiti za počinjenje nasilja.

Uz članak 18.

Određuje se mogućnost primjene zaštitnih mjera.

Uz članak 19.

Odredbom ovog članka propisuju se zaštitne mjere koje se mogu izreći i prije pokretanja prekršajnog postupka kao i osobe ovlaštene za podnošenje prijedloga za primjenu tih zaštitnih mjera. Namjera je ove odredbe da se otklone teže posljedice koje bi mogle nastupiti počinjenjem nasilja u obitelji.

Uz članak 20.

Propisuju se novčane kazne i kazne zatvora za prekršaje nasilja u obitelji, ponovljenog djela i djela počinjenih na štetu djece ili maloljetne osobe.

Uz članak 21.

Propisuje se novčana kazna za službene osobe nadležnih tijela koje nisu prijavile počinjenje djela nasilja u obitelji za koja su saznali u obavljanju svoje djelatnosti.

Uz članak 22.

Propisuje se dužnost počinitelju nasilja da postupi u skladu sa zaštitnom mjerom te propisuju kazne koje se mogu izreći počinitelju za nepostupanje prema primijenjenoj mjeri.

Uz članak 23.

Ovom odredbom propisuje se obveza osnivanja Stručnog povjerenstva za praćenje i unapređenje rada tijela kaznenog i prekršajnog postupka, te izvršenja sankcija vezanih za zaštitu od nasilja u obitelji.

Uz članak 24.

Propisuje se obveza i način vođenja statistike te određuje nadležno tijelo za vođenje statistike kao i obveze drugih tijela za vođenje evidencije i dostavu podataka. Propisuje se donošenje pravilnika kojim će se regulirati sadržaj obvezne evidencije i izvješća o broju pokrenutih ili okončanih postupaka ili poduzetih drugih mjera prema ovom Zakonu, kako bi se imala saznanja i statistički podaci o navedenom.

Uz članak 25.

Ovim člankom propisuju se rokovi u kojima je obveza ministra nadležnog za poslove zdravstva da donese provedbeni akt iz članka 16. stavka 3. ovog Zakona i obveza ministra nadležnog za obitelj da osnuje Stručno povjerenstvo iz članka 23. ovog Zakona i donese Pravilnik o njegovu radu, te za donošenje Pravilnika iz članka 24. stavka 3. ovog Zakona.

Uz članak 26.

Propisuje se da provedbeni propisi doneseni na osnovi dosadašnjeg Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji ostaju na snazi do donošenja novih propisa. Regulira se prijelazno razdoblje do donošenja provedbenih propisa temeljem ovog Zakona.

Uz članak 27.

Propisuje se da će prekršajni postupci pokrenuti prije stupanja na snagu ovog Zakona biti dovršeni prema važećem Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji.

Uz članak 28.

Propisuje se prestanak važenja dosadašnjeg Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji.

Uz članak 29.

Ovom odredbom određuje se vrijeme stupanja na snagu ovog Zakona.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provođenje ovoga zakona potrebno je osigurati financijska sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske na pozicijama Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi u okviru redovne djelatnosti. Obzirom da je u primjeni Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji („Narodne novine“, broj 116/03) čije odredbe se ovim zakonom samo upotpunjuju i nadograđuju nije potrebno osigurati dodatna financijska sredstva u državnom proračunu.

Sredstva potrebna za edukaciju stručnjaka i sudaca koji provode ovaj Zakon osiguravaju se u okviru redovitih sredstava prema pojedinim korisnicima državnog proračuna.

IV. RAZLIKE IZMEĐU RJEŠENJA KOJA SE PREDVIĐAJU KONAČNIM PRIJEDLOMOM ZAKONA U ODNOSU NA RJEŠENJA IZ PRIJEDLOGA ZAKONA

Hrvatski sabor je zaključkom na 11. sjednici, 10. srpnja 2009. godine, prihvatio Prijedlog zakona o zaštiti od nasilja u obitelji te uputio predlagatelju primjedbe, prijedloge i mišljenja radi pripreme Konačnog prijedloga zakona. O prijedlogu zakona o zaštiti od nasilja u obitelji raspravljali su Odbor za zakonodavstvo, Odbor za ravnopravnost spolova i Odbor za obitelj, mladež i šport.

Uvažavajući primjedbe i prijedloge iznijete u saborskoj raspravi, izmijenjeni su sljedeći članci Prijedloga zakona o zaštiti od nasilja u obitelji:

Predlagatelj je prihvatio prijedlog predsjednice Odbora za ravnopravnost spolova, saborske zastupnice Gordane Sobol, te je dopunio i izmijenio članak 3., na način da je brisana alineja 3., stavak 1., te dodan novi stavak 2. koji glasi: „U smislu ovog Zakona obitelj čine i žena i muškarac koji su živjeli zajedno u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici, djeca svakog od njih i njihova zajednička djeca, ukoliko su nakon prekida bračne ili izvanbračne zajednice povod predmetnog sukoba bili bivši bračni ili izvanbračni odnosi.“

Predlagatelj je prihvatio prijedlog predsjednice Odbora za ravnopravnost spolova, saborske zastupnice Gordane Sobol o potrebi drugačijeg tehničkog uređenja članka 4. Konačnog prijedloga Zakona te je neizmijenjeni tekst ovog članka uređen kroz alineje čime se olakšava analiza o vrstama obiteljskog nasilja po statistikama koje vodi Ministarstvo unutarnjih poslova.

Prijedlog predsjednika Odbora za zakonodavstvo, saborskog zastupnika Emila Tomljanovića da se dorade na razvidni način pojedini instituti kao što je „ekonomsko nasilje“ je prihvaćen. Pojam ekonomskog nasilja dodatno je objašnjen člankom 4., alinejom 4. Konačnog prijedloga zakona koji glasi „ekonomsko nasilje pod kojim se podrazumijeva oštećenje ili uništenje osobne i zajedničke imovine ili zabrana ili onemogućavanje korištenja osobne i zajedničke imovine ili pokušaj da se to učini te oduzimanje prava ili zabrana raspolaganja osobnim prihodima ili imovinom stečenom osobnim radom ili nasljeđivanjem, onemogućavanje zapošljavanja ili rada, prisiljavanje na ekonomsku ovisnost, uskraćivanje sredstava za održavanje zajedničkog kućanstva i skrb o djeci ili drugim uzdržavanim članovima zajedničkog kućanstva.“

Predlagatelj je djelomično prihvatio prijedlog saborske zastupnice Nedjeljke Klarić te je izmijenio članak 8. Konačnog prijedloga zakona na način da je nabranjem stručnih radnika po pojedinim djelatnostima izbjegao pojedinačno nabranje ustanova određene djelatnosti i prema osnivaču. Izmijenjenom odredbom članka 4. stručnjaci u djelatnosti zdravstva, socijalne skrbi, obitelji, odgoja i obrazovanja, stručnjaci zaposleni u vjerskim ustanovama, humanitarnim organizacijama i udrugama civilnog društva u djelokrugu djece i obitelji obvezni su prijaviti policiji ili državnom odvjetništvu počinjenje nasilja u obitelji za koje su saznali u obavljanju svojih poslova. Činjenica da netko od stručnjaka radi u javnoj ustanovi ili kod privatnog poslodavca, obavlja samostalnu djelatnost

ili je zaposlen kod neke druge pravne osobe ili vjerske zajednice nije presudna i ne može utjecati na njegovu odgovornost za prijavljivanje ili neprijavljivanje nasilja u obitelji.

Predlagatelj je nomotehnički poboljšao tekst Konačnog prijedloga zakona.

Predlagatelj je izmijenio članak 3. stavak 1. podstavak 2. na način da su iza riječi „žena i muškarac u izvanbračnoj zajednici“ brisane riječi „bez obzira na njezino trajanje“.

Predlagatelj je izmijenio članak 4. stavak 1. alineju 1. na način da je istu razdvojio te je dio alineje „tjelesno kažnjavanje i drugi načini ponižavajućeg postupanja prema djeci u odgojne svrhe“ uvedeno kao alineja 2. Alineje 2., 3. i 4. postaju alineje 3., 4. i 5.

Predlagatelj je izmijenio članak 6. stavak 3. te stavak glasi: „U slučajevima pokretanja prekršajnog postupka u kojem se kao žrtva pojavljuje dijete, nadležni sud dužan je, bez odgode, o tome obavijestiti ustanove socijalne skrbi, radi poduzimanja mjera za zaštitu prava i dobrobiti djeteta.“

Predlagatelj je izmijenio članak 10. stavak 1. na način da je izmijenjen redoslijed riječi.

Predlagatelj je izmijenio članak 19. na način da su iz teksta brisani stavci 2. i 7., a stavci 3., 4., 5. i 6. postaju stavci 2., 3., 4. i 5. ovog članka. Izmjene članka 19. učinjene su sukladno mišljenju Ministarstva unutarnjih poslova budući da je prijašnji stavak 2. policijskom službeniku omogućavao da radi zaštite osobe izložene nasilju počinitelja nasilja udalji iz stana, kuće ili drugog stambenog prostora radi otklanjanja izravne životne ugroženosti te osobe ili drugih članova obitelji.

Stav je nadležnog ministarstva da je problem nemogućnosti udaljenja počinitelja nasilja u obitelji iz doma prije započinjanja i za vrijeme trajanja prekršajnog postupka nedostatak zakonskog teksta. Navedeno se pokušalo premostiti propisivanjem odredbe članka 19. stavka 2. Budući da se osumnjičeniku ne jamči pravo na žalbu niti sudsku zaštitu njegovih prava, ne ograničava vrijeme udaljenja, navedeno onemogućava ministru unutarnjih poslova donošenje provedbenog propisa iz 7. stavka ovog članka. Provedbeni propis može detaljno propisati način postupanja u primjeni zakonske odredbe, ali ne može nadomjestiti pravne praznine nastale nedorečenom odredbom zakonskog teksta. Pravni standardni kojima bi se propisivala ova ovlast policije moraju biti slični ili jednaki standardima koji se odnose na propisivanje mjere opreza iz Prekršajnog zakona, odnosno zaštitnih mjera iz Prekršajnog zakona i Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji. Sukladno odredbama Prekršajnog zakona i Zakona o policijskim poslovima i ovlastima, policija ima opće ovlasti zaštititi život žrtve, uhititi osumnjičenika i u zakonskom roku odvesti ga suda za prekršaje, odnosno dužnost je policije utvrditi počinjenje prekršaja, odvojiti počinitelja od žrtve i sudu omogućiti da donese pravovaljanu odluku kojom se ograničavaju ustavna prava počinitelja radi zaštite žrtve. Propisivanjem ovakvog načina postupanja policije propisala bi se veća razina zaštite prava žrtve i šire ovlasti policije u odnosu na zaštitu žrtava kaznenog djela „Nasilničko ponašanje u obitelji“ iz članka 215.a Kaznenog zakona koje predstavlja veću količinu neprava u odnosu na prekršaj nasilja u obitelji. Poradi potrebe zaštite žrtve udaljenjem počinitelja iz doma u kojem živi sa žrtvom predlaže se omogućiti ovlaštenom tužitelju, što je u pravilu policija, da prekršajnom suda predloži izricanje zaštitnih mjera zabrane približavanja žrtvi nasilja u obitelji, zabrane uznemiravanja ili uhođenja osobe izložene nasilju te udaljenja iz stana, kuće ili nekog drugog stambenog prostora prije pokretanja prekršajnog postupka.

Predlagatelj je izmijenio članak 24. na način da su u stavku 1. iza riječi „Ministarstvo nadležno za obitelj“ brisane riječi „središnje tijelo državne uprave“ te je dodan novi stavak 3. koji glasi: „Ministar nadležan za poslove obitelji propisat će pravilnikom sadržaj obvezne evidencije i izvješća iz stavka 2. ovog članka te način prikupljanja, obrade i pohrane statističkih podataka.“ Dosadašnji stavak 3. Prijedloga zakona postaje stavak 4. Konačnog prijedloga zakona.

Predlagatelj je izmijenio članak 25. na način da je iz teksta Konačnog prijedloga Zakona izdvojio 2. stavak. Nastavno na prihvaćanje izmjena članka 19. u članku 25. brisan je stavak 2. kojim se propisuje obveza ministra unutarnjih poslova za donošenje provedbenog propisa o postupanju policijskog službenika. Dosadašnji stavci 3., 4. i 5. postaju stavci 2., 3. i 4.

Predlagatelj je izmijenio članak 25. stavak 4. na način da su riječi „iz članka 24. stavka 4. ovog Zakona“ zamijenjene riječima „iz članka 24. stavka 3. ovog Zakona“.

V. PRIJEDLOZI I MIŠLJENJA DANI NA PRIJEDLOG ZAKONA KOJE PREDLAGATELJ NIJE PRIHVATIO, S OBRAZLOŽENJEM

Prijedlozi predsjednika Odbora za zakonodavstvo, saborskog zastupnika Emila Tomljanovića i saborske zastupnice Nadice Jelaš da se u postupke zaštite na odgovarajući način više uključuje centri za socijalnu skrb i obiteljski centri s posebnim naglaskom zaštite osoba s invaliditetom i osoba starije životne dobi te da se Zakonom propišu posebni mehanizmi zaštite osoba s invaliditetom i osoba starije dobi nisu prihvaćeni. Ustavom Republike Hrvatske, člankom 14. stavkom 1. propisano je „Svatko u Republici Hrvatskoj ima prava i slobode, neovisno o njegovoj rasi, boji kože, spolu, jeziku vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovini, rođenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama“, a člankom 23. „Nitko ne smije biti podvrgnut bilo kakvu obliku zlostavljanja“. Sukladno navedenim odredbama Ustava i hrvatskom zakonodavstvu, osobita pozornost poklonjena je zaštiti ljudskih prava, suzbijanju svih oblika diskriminacije i sprječavanju zlostavljanja. Primjerice, Zakonom o suzbijanju svih oblika diskriminacije propisana je zaštita svih građana od diskriminacije na osnovi rase ili etničke pripadnosti, boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovnog stanja, članstva u sindikatu, obrazovanja, društvenog položaja, bračnog ili obiteljskog statusa, *dobi, zdravstvenog stanja, invaliditeta*, genetskog naslijeđa, rodnog identiteta, izražavanja ili spolne orijentacije te u tom smislu i propisane odgovarajuće sankcije. Slijedom navedenog, predložene kategorije građana nije potrebno posebno izdvajati u drugim propisima te propisivati posebne mehanizme njihove zaštite.

Prijedlog predsjednice Odbora za ravnopravnost spolova, saborske zastupnice Gordane Sobol i saborske zastupnice prof. dr. sc. Romane Jerković da se proširi definicija obitelji iz članka 3. Konačnog prijedloga zakona na način da se uvede nova alineja prema kojoj bi članove obitelji u smislu ovog zakona činile i osobe u adolescentskim vezama nije prihvaćen. Naime, nasilje između djevojke i mladića u ranoj mladenačkoj (adolescentskoj) dobi ne smatramo obiteljskim nasiljem obzirom na prirodu mladenačkih odnosa koji nemaju obilježja obiteljskih. Nesporno je da nasilje među mladima koji su bili ili se nalaze u emocionalnoj vezi zaslužuje društvenu pozornost, ali se ono ne može staviti u istu ravan kao nasilje među članovima obitelji.

Prijedlog predsjednice Odbora za ravnopravnost spolova, saborske zastupnice Gordane Sobol i saborskog zastupnika dr. sc. Gorana Heffera da se definicija nasilja u obitelji iz članka 4. Konačnog prijedloga zakona proširi uvođenjem odredbe prema kojoj bi nasilje u obitelji bilo i „onemogućavanje djeteta u ostvarivanju njegova prava na susrete i druženja s članovima obitelji prema odluci nadležnog tijela“ nije prihvaćen. Pravo na susrete i druženja djeteta s članovima obitelji uređeno je Obiteljskim zakonom, odgovarajućom odlukom suda ili sporazumom roditelja. Za slučaj narušenih obiteljskih odnosa u kojima jedan od roditelja ili članova zajedničkog kućanstva priječi ili ometa drugog roditelja u obavljanju ovog ustavnog i zakonskog prava i dužnosti mjerodavan sud će odrediti ovrhu svoje odluke ili odrediti osobne kontakte roditelja i djeteta. Obzirom da je predloženo već uređeno drugim propisima njegovo propisivanje Konačnim prijedlogom zakona bilo bi suvišno.

Prijedlog saborske zastupnice dr. sc. Mirele Holy da se u članku 4., kao dio definicije nasilja u obitelji, precizno obradi „uznemiravanje članova/ica obitelji ili bivših članova/ica obitelji od strane drugog člana/ice obitelji ili bivšeg člana/ice obitelji na radnom mjestu“ nije prihvaćen. Člankom 4. Konačnog prijedloga zakona vrlo je široko definirano nasilje u obitelji te, među ostalim, podrazumijeva i „uhodjenje ili uznemiravanje preko svih sredstava za komuniciranje ili preko elektroničkih i tiskanih medija ili na drugi način ili komuniciranja s trećim osobama, protupravna izolacija ili ugrožavanje slobode kretanja“. Uznemiravanje na radnom mjestu može se podvesti pod nekoliko opisa nasilja iz članka 4. Konačnog prijedloga zakona, posebice citiranog dijela, stoga nije prihvaćen prijedlog o uvođenju predloženog oblika nasilja u tekst Zakona.

Prijedlog saborskog zastupnika dr. sc. Dragutina Bodakoša da se preciznije propiše izvanbračna zajednica, posebno u slučaju kada jedan od bivših partnera izvanbračne zajednice vrši nasilje nad drugim te da se propišu bolje mjere u navedenim slučajevima nije prihvaćen. Člankom 4. na primjeren način je propisan pojam obitelji u smislu Konačnog prijedloga zakona, a koju među ostalim čine i žena i muškarac u izvanbračnoj zajednici, djeca svakog od njih i njihova zajednička djeca, te žena i muškarac koji su živjeli zajedno u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici, djeca svakog od njih i njihova zajednička djeca. Izvanbračna zajednica propisana je Obiteljskim zakonom, a budući da Konačni prijedlog ovog zakona izvanbračnu zajednicu uvažava kao obitelj te da se odredbe o zaštiti primjenjuju na sve žrtve nasilja u obitelji jednako izneseni prijedlog nije prihvaćen.

Mišljenje saborskog zastupnika Luke Denone kako zbog verbalnih napada, vrijeđanja, psovanja, nazivanja pogrđnim imenima ili nekog drugog grubog verbalnog uznemiravanja policijski službenik može počinitelja nasilja odmah udaljiti iz stana, kuće ili drugog stambenog prostora ne prihvaća se. Naime, mjeru iz stavka 2. članka 19. Konačnog prijedloga zakona, koja se odnosi na udaljavanje počinitelja nasilja iz stana, kuće ili drugog stambenog prostora radi otklanjanja izravne životne ugroženosti žrtve nasilja ili drugih članova obitelji, policijski će službenik provesti ukoliko je nasilje izraženo u tolikoj mjeri da postoji izravna životna ugroženost žrtve nasilja, a ne u slučajevima kad se žrtva i počinitelj nazivaju neprimjerenim nazivima. Bit zaštitne mjere udaljenja iz stana, kuće ili drugog stambenog prostora, kao i svih ostalih zaštitnih mjera iz Konačnog prijedloga zakona, je spriječiti daljnje nasilje u obitelji, osigurati zaštitu zdravlja i sigurnosti osobe koja je izložena nasilju, te otkloniti okolnosti koje pogoduju ili poticajno djeluju na počinjenje novog prekršaja, a primjenjuju se radi otklanjanja ugroženosti osoba izloženih nasilju. Slijedom rečenog, policijski službenik može i prije pokretanja prekršajnog postupka, a poradi prijeko potrebne zaštite žrtve nasilja, udaljiti počinitelja nasilja iz stana, kuće ili drugog stambenog prostora pod uvjetima propisanim Zakonom.

Primjedba saborske zastupnice prof. dr. sc. Romane Jerković da se Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji ne osigurava učinkovita zaštitna mjera koja se može odrediti kod zlostavljača odmah, neposredno nakon što je nasilje učinjeno nije prihvaćena. Konačni prijedlog zakona člankom 19. daje mogućnost policijskom službeniku da, prije pokretanja prekršajnog postupka, počinitelja nasilja udalji iz stana, kuće ili drugog stambenog prostora radi otklanjanja izravne životne ugroženosti žrtve nasilja ili drugih članova obitelji.

Prijedlog saborske zastupnice prof. dr. sc. Romane Jerković o razmatranju mogućnosti formiranja jedinstvene baze podataka o osobama koje su doživjele nasilje u obitelji, radi bolje povezanosti tijela koja postupaju u slučaju nasilja u obitelji nije prihvaćen. Konačnim prijedlogom zakona određuje se obveza prikupljanja, obrade i pohrane statističkih podataka iz područja primjene ovog Zakona. Statistički podaci trebaju obuhvaćati podatke o broju počinjenih prekršaja nasilja u obitelji, broju počinitelja, broju žrtava, odnosu žrtava i počinitelja, srodstvu počinitelja i žrtve, te počinitelja i drugih članova obitelji i ostalo. Izradu baze podataka o osobama koje su doživjele nasilje u obitelji ne ocjenjujemo primjerenom budući bi se prikupljanjem osobnih podataka o žrtvama nasilja dodatno stigmatiziralo žrtve. Nadalje, podatke bi bilo moguće prikupljati jedino uz pristanak žrtve nasilja, a za slučaj uskraćenja pristanka baza podataka bila bi nepotpuna i nevjerodostojna.